

First Principles of Christ

What are they?

Hol ko woni Kuule Gadane dee?

1. Tuubu e Golle Maayde

(Golle gonde e Maayde Duumiinde)

Ko adii fof e ndee doggol kuule gadane ko tuubugol.

- Waaju arandeere winndaande nde Yuhanna lootoowo winndi ko “Matiyo 3:2 "Tuubu, ngam Laamu asamaan badii."
- Waaju arandeere winndaande dow Yeesu woni Matta 4:17 "Tuubu, ngam Laamu asamaan badi."
- Caggal nde Yuhanna nanngaa, Iisaa ari leydi Galili, ina waajoo Linjiila Alla, ina wiya: “Wakkati oo timmii, laamu Alla ina badii, tuubnee, ngoongdinee Linjiila oo” (Marku 1:14, 15).
- Nde Yeesu neli nulaabe 12, 2 e 2 ngam waajaago nder gure, be njalti be waajata ngam {yimbe} tuuba (Marku 6:12).
- Nde Farisa'en e jannginoobe mabbe {fuddi} wullugo dow pukara'en maako don nyaama e don njara bee mooboobe ceede e hakkeji, Yeesu jaabi be, " {Wonaa} sellube don mari haaje cafroowo, ammaa nyawbe." "Mi waraay ngam noddugo goonga'en amma hakke'en ngam be tuuba" (Luuka:3-2).
- Caggal nde Iisaa ummii e maayde, o rokki nulaabe mum jamirooje mum cakkitiide, o wi'i be, “Ko nii winndaa, Almasiihu ina foti torraade, ina ummoo e maayde ñalnde tatabere, kadi tuubgol yaafuya bakkatuuji ina waajee e innde makko e leyfi dii fof, gila e Urusaliima” (Luuka:4-7).
- Ñalnde Pentekosta, balde 50 caggal maayde Almasiihu dow leggal bardugal, Piyeer waajii ko won e yimbe mbiyata waaju Linjiila gadano oo, nde jamaanu nguu tayi e berde mum en, be ngulli “Ko min mbadata?”, Piyeer jaabii, “Tuubee, lootee looteede, gooto e mon fof, e innde Iisaa-al-Masiihu, kebon dokke mon ngam hakkeji mon Ruhu."
- To Aten, Pool waajii, “Alla ina anndina yimbe jooni yo tuub” (Kuule 17:30).
- Pol wi'i laamiido Agirippa dow o "wadi anndingo" yimbe be o foti bee maako fuu "yo be tuub, be ngarta haa Allah, be ngada kuude ko haani tuubugo" (Kuude Nelaabe 26:20).

Neddo fotaani sikkude ina haawnii wonde tuubugol e golle jowitiide e maayde ko adii fof e doggol kuule gadane Almasiihu.

Tuuba, hol ko dum woni, hol ko firti?

Tuubaade ina addana neddo waylude gidli mum gila e gede leydi haa e gede asamaan. Ina jeyaa heen ruttaade e Alla guurdo ummoraade e laamdo hoore mum. Ko ndaarde Almasiihu e nokku ndaarde goddo. Tuuba ko jikku moyyo e Alla. Ko ruttaade e Alla. Tuuba ko waylude hakkille, yidde, e laawol.

Gorko gooto ina joginoo bibbe dido worbe, Iisaa haalani en, o wiya gooto, “Yah gollo hannde e nder ngesa am.” O jaabi, “Mi jabataa.” Kono caggal mum, o tuubnii, o yahi (Matiyo 21:28-29). Ko oo suka gorko wadi fof Iisaa wiya o tuubnii. Iisa noddii golle makko tuubuubuye. Gorko oo miiiji haala kaa, ari e miijo wonde o feewaani, o anndi o tooñii baaba makko. Gorko oo wadi about-face, wadi feere, caggal duum wadi ko foti no feere mum, wadde yidde baaba mum e nokku yidde mum.

Tuuba ko buri heewde e jikkuuji nimsa walla mette, hay so tawii noon hono deen jikkuuji ina mbaawi wonde heen. Kadi ina bura tan jabde bakkatuuji keertiidi bennudi, hay so tawii noon, kadi, ko wayi no dum buri waawde naatde e ko hollirta tuubuubu goonga. So en yeewii e mbaydi deftere, tuubugol alaa ko buri dum waylude nguurdam timmudam; waylude laawol wodditaade nguurdam bakkaat, yattooje, feewde e gollal sadak wonande Alla e Baaba mum.

Ko deefoo kelme nanndufe e tuubu:

TUUTINDE “Goonga mido wiya on, so on tuubnaaki, on ngonaa no sukaaƙe nii, on naatataa e laamu asamaan (Matiyo 18:3).

WADU LIISAA JOOMIRAAƊO MAA “To a anndini bee hunduko ma Yeesu {hono} Joomiraawo, a nuɗɗini nder bernde ma Allah ummini mo diga maayde, a hisnan (Room'en 10:9).

WONTUDE ALMUBE “Ngam maajum njahee, mbaɗon leyyi fuu almubbe am, lootugo be bee innde Baaba e Biɗɗo e Ruuhu Ceniɗo” (Matiyo 28:19).

MAAYDE E BAKKAT “Hol ko mbiyaten? Mbele en njokkii e bakkaat mbele moyyere men ina beydoo? Alaa fof! En maayii e bakkaat, hol no mbaawirten wuurde heen” (Roomnaabe 6:1-2)?

Tuubaade ina ɗabbi ngam hisnude. So a tuubaani bakkatuuji maa a majjat! “So on tuubaaki, onon fof on halkat” (Luuka 13:3).

Mbele a meedii anndude neɗɗo lootaaɗo kono caggal duum wuuraani ngam lisaa? Mbele a naataani e ekkol? Mbele a janngaani e janngaani Biibal ngal? Mbele rewaani e lisaa? Mbele on njidaa ko adii fof Laamu Alla? Ina gasa tawa ko sabu be meedaa tuubde. En mbaawaa lootde neɗɗo mo tuubaaki e golle mum gaddooje maayde. Looteede tawa tuubaaki, ina wayi no gorko wiyoowo jom suudu mum “Mido yidi resde ma kono mi fodaani yidde teddungal, teddinde walla wonde goonɗindo. Tuubu ina foti arde ko adii lootgol.

Mi naamndii sehil am gooto “Ada woni Kerecee'en?” e hebi jaabawol haawningol “Mi lootama. Mi yahataa eklesiya, mi woppii janngude Biibal. Mido ñaagoo sahaa kala. Mi meedaa nanngede. Mbele ko mi Kerecee?” Duum addani mi sikkude hol no won e yimbe mbaawirta miijaade wonde Kerecee'en. Mido sikki won heen ina mbaawi jogaade miijo ngo goonga ko fayti e ko woni Kerecee'en.

Mido anndi tan, so neɗɗo ko Kerecee'en, dum firtaani ko o timmuɗo walla ko o ɗaɗɗuɗo jarribo. Kono sikke alaa eden poti faamde ko buri dum. En daminiima ko heewi so en daminiima pucci ina njirloo e colli ina njirloo, liɗɗi ina njirloo e mborosaaji ina nguuri les ndiyam. Koni? Sabu colli ina njirloo, pucci ina njirloo, liɗɗi ina njirloo, pusiiji ina njirloo. Ko duum be mbaɗata. Ko duum woni ko arata e nafoore. Ko duum woni sifaa mabbe. En daminii ko heewi so en daminii yimbe be tuubnaaki ina mbaɗa no Kerecee'en nii. Kono ɗabɓu seeda. Mbele en fof en ngonaa Kerecee'en? Mi lootama, mi warat ekklesiya wakkati fuu. Mido yima jimɗi, mido ñaagoo Alla ñalnde kala. Mi janngii hay Biibal. Innde am woni nder deftere ekklesiya. Hoto mbi'u mi wonaa Kerecee'en. Ko ɗoo woni caɗeele jaabawol sehil am – ko doggol gede ɗe o waɗata walla ɗe o waɗataa. Ko duum wonnoo jaabawol makko – mido waɗa gede godde mi waɗataa gede godde.

Hol ko woni Kerecee'en, e goonga?

Ko gooto baɗɗo lisaa Joomiraawo mum!

En nganndii Kuude Nelaabe 2:38 kono hol ko woni Kuude Nelaabe 3:19? "Tuubee, tuubnee, mbele bakkatuuji mon ina momtee," Eden poti tuubde ngam hisnude. Eden poti waylude no miijo men won e sahaaji e lootgol. Eden poti beydude teentinde dum. Hoto meed waɗde dum ko golle mekanik, kewu walla njubbudi ɗo njahrat-ɗen e won e dille e waɗde won e dille cikku-ɗen ko en Kerecee'en jooni. Eden poti tuubneede. Ko maayde e nguurndam. Wontude Kerecee'en firti ko tuubde, wonde almuudo walla tokkudo lisaa, neɗɗo mo felliti waɗde Almasiihu nguurndam mum e daliilu nguurndam mum, Joomiraawo mum, neɗɗo maayɗo e bakkaat ngam wuurde ngam Alla. Wonaa tan neɗɗo mo kulol maayde e yahde jeynge yaltinii asiraagal, etinooma suɗaade denndaangal baasiiji mbele ina wona kisal. Ko neɗɗo baɗɗo hoore mum e Joomiraawo ngam ɗooftaade dum, yidde dum, yeŋtinde dum, rewde dum.

Kuude Nelaabe 2:38 Nde been worbe e rewbe 3000 "tayaabe e berde mum en" e janngingol nulaado Piyeer ñalnde Pentekosta naamndii ko daminaa e mabbe ngam jaabaade konngol ngol be nani e ngol be ngoongđini, Piyeer jaabii. *"Tuubu, gooto e moodon fuu loota batisma nder innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeji maako, on keban dokkal Ruuhu Ceniido."*

Eden poti reenaade hoto en cikku so en mbaawii tan lootde be, ndeen wonaa bakkatuuji mabbe tan, kono kadi bakkatuuji mabbe, fof maa toppitee e won e mbaadiiji sirlu e sahaa mo be ummii e "yanaande ndiyam". Caggal cfuum fof, so en nanii konngol "cfofto Linjiila" ngol, mbele en paamataa no feewi ko ngol firti "looteede"? Won heen ina nanndi e ko ngoongđini wonde ndiyam dam ina wayla beedoo bakkodinbe mbele ebe mbaawa fuddaade wuurde doon e doon ngam Almasiihu caggal duum. Ko wayi no eden cikki berde e nguurdam waylaama ko huunde caggal nde njippii.

So tawii lootgol ngol ardaaki e goondinal luggidngal e tuubuubu goonga, en mbadat been be njuumtataa bee, bonannde mawnde. Ko adii nde en meedata ardude e ruuhu dabboowo to lootgol, eden poti adii fof hoolkisaade wonde en ardiima be no feewi ngam jabde lisaa-al-Masiihu no Joomiraawo nii. **Tuubagol goongawonaa** tan waylude miijo walla jikkuuji. Ko waylo-waylo laabngo e yidde addanta waylo-waylo nguurdam. Ko kuulal timmungal rewde e dooftaadelisaa e kala huunde.

Tuubude ko no siynude seedantaagal gonngal e dow lisaa-al-Masiihu Joomiraacfo. O hebbinan kala nafaore kala nde o yidi. Mbele ada wada ko lisaa wiya ma fof? Jikku tuubudo ko noon e jikku almuudo:

- "Wonaa yidde am, ko yidde maa wada."
- "Haal Joomiraawo, maccudo ma don nana."
- "Ko doo mi neldata mi."
- "Mi leggal bardugal e Almasiihu, nattii wonde miin guurdo, kono ko Iisaa wuuri e nder am."

Naamne

1. Tuuba ko
  - A. ___ Yurmeende, nimsa e nimsa
  - B. ___ Waylo-waylo gidli neddo
  - C. ___ Golle waylude hakkille, yidde e tiitoonde
2. Tuubugo goonga woni kuugal timmungal ngam dwtanaago e tokkugo Yeesu nder kala ko woni- alkawal timmungal.
T. ___ F. _____
3. Tuuba ko golle dabbaade ngam hisnude neddo
T. F.
4. Wontude Kerecee'en hol ko woni goonga e deedoo konngudi?
  - A. ___ Wonaa sago am ko sago Alla
  - B. ___ Haal Joomiraacfo micfo nana
  - C. ___ Ko doo mi neldi mi
  - D. ___ Mi leggal bardugal bee Almasiihu, o wuuri nder am
  - E. ___ Ko woni dow koo fof
  - F. ___ A, B e C

5. Nde Piyer wi'i "tuubee, lootee ngam yaafuye hakkeji" o labbini dum bee wi'ugo kadi "ngam on hisnaama bee nuddinki mon."

T. ___ F.

2. GOONGA TO ALLA

Goonga mawdo gondo e nder diine kerecee en ko maayde Almasiihu ngam bakkatuuji men. Ko noon Pool siimtiri Linjiila oo:

"Jooni noon, banndiraabe, mido anndina on Linjiila mo mbaajotonoo-mi on, mo keb-don, mo ngon-don e mum, mo on kisnaa, so on njokkii kongol ngol mbaajo-mi on ngol, so wonaa tawa on ngoongdinii ko meere O ummiima ñalnde tatabere, no Binndi dii mbinndiri nii" (1 Korintu'en 15:1-4).

Ko dum woni Linjiila, kabaaru beldo. Duum ina foti jabeede ko goonga, ko adii fof, caggal duum denndaangal janjeeji goddi dii ina poti firteede e mbaydi ngootiri so tawii ina foti faamde.

Almasiihu maayi ngam hakkeji men. Ko dum woni ko binndi dii kaali. Hol to binndi dii mbiyi dum? Esaaya 53:5-6. "O fiyi ngam hakkeji men, o fiyi ngam hakkeji men, o fiyi mo ngam welwelo men, o fiyi mo ngam welwelo men, min selli."

lisa hokki hoore mum sadaka ngam hakkeji men. O maayi ko e nokku men. Jukkungo ngo en poti hebde sabu bakkatuuji men, o hebi dum. Ko cfuum woni linjiila e goonga cakkitiido e nder deftere nde. Ko dum wiyetee yaafuya (won firooji kuutortoo ko yaafuya). Dadndoore men fawii ko e maggal. So en puddiima miijaade no kisnirten, en mbaawa janngude e anndude e hakkille kala ko woni e nder deftere nde ina haala ko fayti e golle bakkodindo e wonde Kerecee'en walla laabi ngam hisnude, tawa kadi en paamataa Kerecee'en. En mbaawataa hay waajaade janje nde bonnata moyyere Alla.

E nder cakkital kisndam ko sadak kadi ina foti wonde noon. Janngu Roma'en 6:23 wi'i "njobdi bakkaat woni maayde." Kadi miijo-dee e kisndam do hay sadak gooto wadaaka ngam bakkatuuji neddo. Eden nganndi duum waawaa wadde, kono so tawii neddo ina etoo hisde no fotiri fof. Hol no o yeewndortoo? So sadak alaa e makko, o doole tuugnaade e hoore makko. O foti weltinde Alla e kala huunde walla so wonaa duum o wada yaafuya bakkatuuji makko. So tawii ko neddo waawaa wonde timmudo walla alaa, goonga oo ko "fof mbadii bakkaat, njakkiraa teddeendi Alla. Enen fof en mbaawaa wadde dum e dow koye men. Njobdi bakkaat ko maayde. Ko tan neddo waawaa yobde bakkatuuji mum. Gaa gaa sadak ngam bakkatuuji, neddo is hopeless with your try for you bakkatuuji, ina haani wonde e dow mbaydi peewal walla golle.

"Jooni noon, golloowo, njobdi mum wonaa moyyere, kono ko ko foti" .(Roomnaabe 4:4). So neddo ina yidi hisnude ko wonaa sadak ngam bakkatuuji, ina foti dabbude dum e dow mbaydi golle mum kadi ko duum woni sabaabu mo alaa yaakaare.

Sadak dabbaaji ngam hakkeji yamiraama, don hokka les Tawreeta Muusaa. Alla yamiri be, fodani be yaafuya kono duum fof wonaa goonga. Ko 6uu6ol tan, ko 6uu6ol huunde walla ko 6uu6ol ngam jannginde yimbe Gee, wonde kisnugol e bakkatuuji tooñbe ina naamndii sadak mo alaa ko boni. Daaba mo alaa gacce waraa mbele yimbe gañiibe bee nguura. Binndudo bataake Ibrani'en winndi: "Ngam yiyam na'i e be'i waawataa ittude bakkatuuji" (10:4). Winndiyanke oo ina yidi wiyde, ko goonga, hay sadak daaba gooto waawaa ittude bakkatuuji.

Almasiihu tan woni sadaka baawdo ngam hakkeji. Yiyam Almasiihu ina foti. Ina waawi ittude bakkatuuji kadi ko kañum tan waawi ittude bakkatuuji. Yiyam Almasiihu tan woni ko Alla anndi ina waawi yaafnaade, yobde, ittude bakkatuuji neddo. Alaa ko goddum hay dara hiisetee ko coggu coggu rimdude neddo. "... nganndee on coodaaka e gede bonde, hono kaalis walla kanje, e nguurndam mon dam alaa nafaore, ronkaama e maamiraabe mon, kono

ko e yiyam teddufam, hono yiyam baali mo alaa ko bonnata, mo alaa ko bonnata, {yiyam Almasiihu}" (1 Piyeer 1:18- 19).

Wonaa kanje, wonaa kaalis, wonaa yiyam daabaaji, wonaa huunde fof miijotoonde wonde neddo ina waawi sakkude ina waawi lootde bakkatuuji men - alaa ko waawi so wonaa yiyam lisaa."

Hol ko waawi lootde bakkaat am? Alaa ko woni heen so wonaa yiyam lisaa;

Hol ko waawi wadde mi timmufo kadi? Alaa ko woni so wonaa yiyam lisaa.

Ngam yaafuya am, dum mi yi'a, Alaa ko woni so wonaa yiyam lisaa;

Ngam labbinde am ndee doo ñaagunde am, Alaa ko wonaa yiyam lisaa.

Hay huunde waawaa yaafnaade bakkaat, Alaa ko waawi so wonaa yiyam lisaa;

Alaa ko moyyi ko mbaadmi, Alaa ko wonaa yiyam lisaa.

Dum fof ko yaakaare am e jam am, Alaa ko woni so wonaa yiyam lisaa;

Dum fof ko peewal am, Alaa ko woni so wonaa yiyam lisaa.

Hay! teddungal ko buubol ngol wadata mi daneejo no nees nii;

Alaa fount goddo mo nganndu-mi, alaa ko woni so wonaa yiyam lisaa.

En kaani janngude, siftorde, faamde, goongdinde e siftorde sahaa kala konguudi dii jimdi dii, haa teenji noon so en miiyojiima e kuule gadane de janje Almasiihu.

So tawiino en mbaawii hisnude koye men, hol ko wadi lisaa ina foti maayde? So tawii mi arii yeeso Alla e moyyere am tan e golle am moyye, mbele duum wadataa sadak Almasiihu oo alaa ko nafata, alaa ko nafata? En kiswaama e goondinal e ko lisaa wadi e nokku ko mbaadden.

"Ngam on kiswaama bee neddaaku ngam nuddinki, dum dokkal Allah, naa ngam kuude mon, ngam goddo waawa mantoraago."(Efesu'en 2:8, 9).

"Nde moyyere Alla Dandoowo men e yidde mum e yimbe peeni, o hisni en, wonaa e golle de mbaadden e peewal, kono ko e yurmeende makko, e lootgol jibinannde e kesditingol e Ruuhu Ceniido, mo o rufi e dow men no feewi e nder lisaa-al-Masiihu men"(Tiitus 3:4-6).

En ngoongdini tan ko yiyam Almasiihu e duum tan. En potaani tuugnaade e hay huunde so wonaa yiyam lisaa. En mbaawi daminaade yurmeende e Alla tan ko nde mbaadten yiyam Baali hakkunde men e Alla. So duum bennii hol ko mbiyaten ndee tuugnaade e yiyam Almasiihu? Golle? "Alla hada dum" Deftere nde noddii dum goondinki. Ina haani ko goondinal. Kala doosgal goddal ina yahdi e sadak potdo hono yiyam lisaa. Ko e moyyere rewruude e goondinal. Tuugnaade e, e hoolaade yiyam Almasiihu ina foti limteede e goondinal. Dokkal wonaa dokkal so tawii ko maa yobee.

"Njobdi bakkaat woni maayde, ammaa dokkal Allah woni yonki haa abada nder Almasiihu Joomiraawo men"(Roomnaabe 6:23).

Hol ko woni goondinal hisnude e hol ko ngal hawri?

- Goongdinal hisnoowo wonaa tan hakkille; wonaa tan jabde e hakkille wonde Alla ina woodi walla wonde lisaa maayii e leggal bardugal. Yaakuuba winndi wonde hay seydaneeji ina ngoongdini, ina njirloo.
- Goondinal hisnoowo ko goondinal yidde Alla. En potaani tan goongdinde wonde Alla ina woodi, kono eden poti yidde dum. Goondinal ngal nafata ko "goondinal golloowo e yidde" (Galatiyankooobe 5:6). Dum woni jabde hakkille so wonaa yidde wonaa goondinal goongawal.
- Goondinal hisnoowo ko goondinal dabboowo Alla e tiidnaare "So wonaa goondinal, neddo waawaa weltinde mo, sabu gardo e Alla ina foti goongdinde wonde ko kanko woni, kadi ko kanko yobata yidbe mo no feewi" (Ibraniyankooobe 11:6).

- Goongɗinal goonga ina waawi hollireede walla holliteede, ko goongɗinal haa jooni. So Alla ɗabbaani hollirde goondinal maa o barkin neddo e dow goondinal tan. Kono so konngol ina ɗabbi, alaa barke rewata haa konngudi ɗabbaadi dii ndokkee. Ko seede yeew yeruujii garooji dii.

Yuhanna 9: lisaa sellini gorko jibinaado wumre. O tufi e leydi, o wadi loope e tufnde ndee, o wadi loope dee e gite makko, o wi'i mo: "Yah lootodaa e weendu Silowam". O yahi o lootii, o warti omo yi'a."

E nder Matiyo 9, wumbe dido ina njokki e lisaa ina ngulla ina mbiya, "Yurmo min, Bii Daawuuda!" Nde o naati galle, wumbe bee ngari e makko, lisaa wiya be: "Odon ngoongɗini mido waawi wadde dum?" Be mbi'i mo: "Eey, Joomiraawo." Ndeen o memi gite mabbe, o wi'i: "Ko on ngoongɗini koo, dum wafan on." Gite mabbe peertii.

lisaa ɗabbaani hay golle hono no ɗabbiri wumre ndee e nder Yuhanna 9. Alaa lootgol, alaa ko hollirta goondinal ɗabbiraa, ko goondinal tan e Almasiihu ina jogii baawde sellinde.

E nder deefoo gedde didi fof, wumbe bee kebii yiye ko fayti e njubbudi goondinal e Almasiihu. E nder heen goondinal hollirtee ko e golle peeñde, e nder heen wonaa noon. Caggal cfuum fof ko goonɗinal Joomiraawo yicfi. Omo jogii hakke ɗabbude hollirde iimanaagal e golle peeñde kono iimanaagal ko iimanaagal haa jooni.

E nder Marku 2 en njanngii ko fayti e sellinde ñawdo gondo e wuro Kafarnahum. "Be ngari, be ngaddi mo nyawdo mo worbe nayo don ndarna mo. Nde be mbaawataa yottugo haa maako ngam jama'aare man, be don ngurtina suudu dow maako, be don yabbita wuttudu, be don jippina palewol ngol nyawdo don leli dow maako.

Kadi lisaa barkini dow sardi goondinki. O yi'i goondinal mabbe, doon e doon o wadi safaara oo. Kono hol no lisaa waawirta yi'de goondinal mabbe so tawii goondinal ko golle hakkille, kadi ko noon yiyataa? O yi'i tiidnaare mabbe ngam yettaade mo e deen tiidnaare hollirii goondinal mabbe. Ko golle goondinal. Wonaa ko be njamiraa, kono ko wadde dum en kollirii goondinal mabbe.

Gedde didi ina poti janngeede e oodoo safaara. Ko adii fof, ko goondinal woni sardi safaara, didabol ngol, ko tiidnaare mabbe bonnaani goondinal mabbe. Tiidnaare mabbe ngam yettaade Yeesu waylitaaki nuddinki mabbe nder kuude ngam maajum be don yama teddungal ngam nyawndiigu. Goongɗinal hollitaama haa jooni ina heddii e goondinal.

Kono yeru gooto kadi: "Ko e goondinal, mahol Yeriko yani caggal nde taarii dum balde jeedidi" (Ibraaniyankoobe 11:30). Marde, hono noon, waawaa bonnude maale kaaye. Kono Alla yamiri be yo be njahdu e mahe dee kadi ngool yahdu hollirii goondinal Isra'iila'en e Alla. Nii woni Alla, e dow sardi goondinal mabbe hollirngal e yahdu, yani e maale dee.

Kadi janngirde didi ina njanngie.

Arandere, goondinal hollirteengal ina wiye haa jooni goondinal. Nde waylitaaka e golle. "Ko e goondinal mahol ngol yani."

Didabre, haalaaji goondinal bonnataa goondinal. Jabde Isra'iila'en yahde haa taaroo Yeriko, dum hollirta ko ñakkeende goondinal mabbe, no yahdu mabbe hollirii goondinal mabbe nii.

Jooni noon en mbeltiima naamnaade - Hol ko woni goondinal hisnude? Mbele ko haalaaka walla ko haalaaka? So hollitaama, mbele ina heddii haa jooni ko iimanaagal? Walla ndeen maa won golle?

So tuubaaka, bakkodindo oo waawaa hisde kono hisnude ko e goondinal. Ndeen noon, tuubu ina foti jokkondirde e goondinal e won e mbaadi. Tuubu ina waawi siforeede no goondinal ruttaade e bonannde e fellitde rewde lisaa. Goongɗinal e tuubude ngonaa ko seerndi dum. Ko goonga, neddo ina waawi jogaade hoolaare coofnde, hakkille, jaba tuubde. Goongɗinal wonaa tan goongɗinde goonga, kono ko ruttaade e ruuhu e hoore mum e bakkaat feewde e Alla e peewal. Nii woni ina hawra e tuubugol e nafoore.

Kono hol ko woni lootgol? So tawii lootgol ko sardfi kisndam rokketeedo e dow sardfi goondinal e Almasiihu, dum ne ina foti jokkondirde e goondinal, kadi ina jokkondiri no feewi haa maanaa mum luutndataa maanaa goondinal. Lootgol ko goondinal hollirteengal e golle. Goondinki maayde, wirwirnde e ummitineeki Yeesu ngam hakkeji men woni goondinki kisnoowo. Hol ko lootgol ngol jogori wadde e ngool goondinal? Ina naatna dum, ina bamta dum. Gooto ina goongdini wonde lisaa wirnaama. Njuumri lootgol ina hollira ngool goondinal. Neddo ina foti kadi goongdinde wonde lisaa ummiima e maayde. Immersion ina hollira ngool goondinal. Ko noon lootgol Joomiraacfo su6iri ngam wonde hollirde gooncfinal ngam hollirde ngol. Kadi so wonaa goondinal, lootgol ngol alaa ko firti. Ko doo kala miijo lootde sukaabe, buubnata.

Binndi dñi ina kollita wonde lootgol ina foti miijaade wonde ko hollirta goondinal. Yeru, Galaatiya'en 3:26, 27. "Onon fuu on don bibbe Allah ngam nuddinki mon nder Almasiihu, ngam on fuu on lootaama nder Almasiihu, on borni Almasiihu." En ngonni bibbe e goondinal, goondinal yahdungal e natal lootgol. So en njiyii neddo ina lootee, en ngandii, so tawii ko o nuundudo, o goongdini ko lisaa-al-Masiihu maayi, o wirnaa, o ummiima ngam hisnude mo. En mbaawaa noon hoolkisaade goondinal neddo e Almasiihu tan ko e yiide be ina mbaada golle moyye, yeru. Golle moyye ko golle Kerecee'en, kono de njylotaako wirwirnde e ummital.

So en kaali kisndam en mbaawaa seerndude goondinal, tuubugol e lootgol.

Kuude Nelaabe 11:18 "Ndeen noon, Alla rokkii leyyi goddi dñi kadi tuubde {ngam yahrata} e nguurndam."

Kuude Nelaabe 2:38 "Tuubu, gooto e mon fof lootee e innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeji mon."

Kuude Nelaabe 15:9 "Alla seerndi Yahuudu'en e lenyi feere, o labbini berde mabbe bee nuddinki."

- Mbele ina woodi ko wayi no bakkodindo mo tuubnaaki, mo bernde laabnde?
- Mbele ina woodi ko wayi no bakkodindo dadndudo tawa bakkatuuji mum njaafaaka?"
- Goongdinal ina wayla bernde, tuubu ina wayla nguurndam, lootgol ina wayla ngonka.

Kisndam woni bee nuddinki Almasiihu nden nuddinki man woni haa jooni nuddinki koo ngam dum holli bee tuubugo e lootugo.

Hol no neddo hisnirtee?

Wonaa e golle

Wonaa e goondinal e golle

Ammaa bee nuddinki kuugal

E goondinal tuuboowo

Ko e goondinal lootaado

E goondinal dooftotoodo

Ko heewi ina woodi ko foti haaleede e faamde ko fayti e goondinal e Alla kono dee gede ina njejaa e ko adii fof e janningol Almasiihu.

Naamne

1. Kabaaru Lobbo, Linjiila, woni - Almasiihu maayi ngam hakkeji men, o wirnaama, o ummitinaama nyande tatabere.
T. ___ F.
2. Njobdi bakkaat ko maayde, huunde nde kebten e gede de mbaadden.

T. ___ F.

3. Sadaka Almasiihu, maayde maako dow leggal bardugal woni dokkal ngal ja6etee bee dɔwtanaago.

T. ___ F.

4. Dokkal ko huunde dañaande e golle dooftaare.

T. ___ F.

5. Goondinal hisnoowo ko

gooto. ___ Ko jabde hakkille

b. ___ Alaa ko dabb'i e neddo golle

c. ___ Hebetee ko e dooftaare sabu yidde

3. JANDE LOOTDE

Ko huunde belnde, teentunde e ruuhu!

Ko huunde mawnde Alla jii!

No min njahrata haa juuta, min tampina cadeele mawde ngam lootde neddo! Heen sahaaji eden njalta e nder ngesa suukara nibbo jamma, eden njuutee e waktu 1bo subaka ngam yahde to weendu, eden njaha e hakkunde naange e dow weendu heewndu yimbe e kikiide ngam lootde neddo tan.

Ko ngoongdinden e lootgol ina waawi wadde dum mette no feewi.

Mbele Alla ina jogii nafoore e yaawre e lootgol no men nii?

Goonga, naamnal burngal moyyude ngal ko - Mbele eden njogii nafoore e yaawre e lootgol no Alla wadirta nii?

Hol ko woni ruso? Kuude Nelaabe 22:16

"Jooni noon hol ko wadi ada leeltina? Ummo, lootaa batisma, loota hakkeji maada, noddu innde maako."

Dum wadi ko "waktu jamma gooto". 3000 lootaama nyalnde woore nde be nuddini e be tuubi e Ruuhu Ceniido miiijii ko dum huunde himmunde no feewi ngam winnditaade dum e men.

Hol ko wadi Alla subaade ndee doo hollirde goondinal ngam wonde sardi ngam hisnude?

gooto. Ngam siftinde en luggidgol tuubgol men, wonde en maayii e bakkaat.

b. En njidii fuddoode hesere, jibineede hesere e lootgol ina siftina en wonde en njibinaama.

Hol barkeeki di neddo hebata so lootaama no Binndi dii njannginiri nii?

Neddo ina hisnee so o lootaama e binndol. Ina woodi fannuujii walla laabi keewdi ngam hollirde ndee dokkal kisndam e nder Alkawal Kesal:

1. Kisndam — Marku 16:15-16

"O wi'i be: "Njehee nder duniyaaru fuu, waajoo Linjiila haa tagaado fuu. Goondindo, lootaado, hisnan; kono mo jabaani, ñaawetee."

2. Yaafuye hakkeeki — .Kuude Nelaabe 2:38

“Piyeer wi'i be: “Tuube, koo moye moodon fuu loota batisma bee innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeegi mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido.”

3. Jabde dokkal Ruuhu Ceniido — .Kuude Nelaabe 2:38 dow

4. Bakkatuuji lootaama — .Kuude Nelaabe 22:16

“Jooni noon hol ko wadi ada leeltina? Ummo, lootaa batisma, loota hakkeegi maada, noddu innde maako.”

5. Labbingol – Efesu'en 5:25-27

“... Almasiihu boo yidi Ekklessiya, o hokki hoore maako ngam maako, ngam o sendina dum, o labbini dum bee ndiyam bee wolde maako, ngam o hokka Ekklessiya man yeeso maako nder teddungal maako fuu, walaa tobbere maako, walaa ko nanndi bee maajum, ammaa ngam maako laatoo ceniidum, walaa aybe.”

6. Senngo — .Efesu'en 5:26 dow

7. Konngol moyyol — .1 Piyeer 3:21

“Ko nanndi e duum, lootgol ina hisna on jooni, wonaa ittugol yiyyam e banndu, kono ko ñaagaade Alla ngam berde laabde, e ummital lisaa-al-Masiihu.”

8. O boorno banndu bakkaat — .Koloosi'en 2:11, 12

“Nder maako on ta'aama bee ta'aare nde juude mbadaa, ngam ittugo banndu banndu bee ta'a're Almasiihu, on don wirna bee maako nder lootugo, on ummitinaama bee maako ngam nuddinki kuugal Allah, umminoowo mo diga maayde.”

9. Ummitinaado e Almasiihu — Koloosi 2:12 dow

10. Jibinaama kadi — .Yuhanna 3:3-5

“Iisa jaabi mo: “Mido wi'a ma goonga, to neddo jibinaaka, waawataa yi'ugo Laamu Allah.” Nikodemus wi'i mo: “Noy neddo mawni, o waawataa nastugo nder reedu daada maako, o jibbina?” Yeesu jaabi: “Mido wi'a ma goonga: to neddo jibinaaka bee ndiyam e Ruuhu, o waawataa nastugo Laamu Allah.”

11. Loteede nder maayde Almasiihu- Roma'en 6:3-6

“Walla on anndaa enen fuu, en lootaama nder Almasiihu, en lootaama nder maayde maako? Ngam non, en don wirna bee maako nder lootaago nder maayde, ngam bana Almasiihu ummitinaama diga maayde bee teddungal Baaba maako, non boo en don yaha nder ngeendam kesum ko nanndi e ummital makko, eden nganndi koye men booyde dee mbaraa e makko leggal bardugal, mbele balli men bakkaat dii ina mbaasa, mbele en natta wonde maccube bakkaat.”

12. Wontu biddo Alla — .Galaatiya'en 3:26, 27

“Ngam on fuu on bibbe Allah ngam nuddinki Yeesu Almasiihu. On fuu on lootaama nder Almasiihu, on borni Almasiihu.”

13. Bornodee Almasiihu —Galaatiya'en 3:27 dow

14. Nastu nder Almasiihu —Galaatiya'en 3:27 e Roma'en 6:3 dow

TAGITE 1- Konngol “e nder Almasiihu” ngol ina maantini no feewi! So en naatii e Almasiihu, ndeen en tawaama “e nder Almasiihu” e “e nder Almasiihu” barkeegi ruuhu fof ina ndokkee en.

Efesu'en 1:3 — “Barke Allah, Baaba Joomiraawo men Yeesu Almasiihu, barkidini en bee barkaaji Ruuhu fuu haa asama nder Almasiihu.”

Roma'en 3:24 — “Be goondinaama bana dokkal ngam mo'ere maako ngam soodugo mo nder Almasiihu Yeesu.”

Roma'en 6:11 — “Bana non, laara ko'e maaybe ngam hakke, ammaa wuurbe ngam Allah nder Almasiihu.”

Roma'en 6:23 — “Ngam njobdi hakke woni maayde, ammaa dokkal Allah woni ngeendam haa abada nder Almasiihu Joomiraawo men.”

Roma'en 8:1 — “Ngam non, jooni walaa kiita ngam be ngoni nder Almasiihu Yeesu.”

Roma'en 12:5 — “Bana non, min duudbe, min laati banndu woore nder Almasiihu, min laati banndu woore nder Almasiihu.”

2 Korintu'en 5:17 — “...Ngam maajum, to goddo woni nder Almasiihu, o laati tagaado kesum, ko booyma majji, ko kesi wari.”

2 Korintiyanko'en 5:21 — “O wadi mo anndaa hakke, o laato bakkaat ngam men, ngam en laato goongaaku Allah nder maako.”

Galatiya'en 3:28 — “Yahuudu'en walaa Gerek'en, walaa maccudo walaa rimdo, walaa gorko walaa debbo, ngam on fuu on gootel nder Yeesu Almasiihu.”

Efesu'en 1:7 — “E nder maako en kebii soodugo bee yiyam maako, yaafuye aybeeji men, bana no mo'ere maako mawni.”

Efesu'en 1:11 — “E nder maako min kebi ndonu”

Efesu'en 2:6 — “...o ummini en bee maako, o joodini en bee maako haa asama nder Almasiihu Yeesu.”

Efesu'en 2:7 — “...ngam haa wakkatiiji garooji o holla jawdi maako burdundi, nder neddaaku maako haa en nder Almasiihu.”

Efesu'en 2:13 — “kono jooni nder Almasiihu, on wodfube, on badiima bee yiyam Almasiihu.”

Efesu'en 3:6 — “...lenyi Yahuudu'en woni ronoobe, be ngoni terde banndu, be don mari fodoore nder Almasiihu Yeesu ngam Libaaru Lobbo.”

Efesu'en 3:12 — “...mo min mari cuusal e hoolaare ngam hebugo mo ngam nuddinki maako.”

Filipiyanko'en 3:9 — “...e mi tawee nder maako, walaa goongaaku am diga Tawreeta, ammaa goongaaku ngu iwdi bee nuddinki Almasiihu, goongaaku iwdi diga Allah ngam nuddinki.”

Kolosi'en 2:10 — “...e nder maako on timmini, kanko woni hoore dow laamuuji e baawde fuu.”

1 Tessalonika'en 4:16 — “...Ngam Joomiraawo bee hoore maako jippoto diga asama bee wullaango, bee daande mawdo malaa'ika'en bee buuba Allah, maaybe nder Almasiihu arande ummoto.”

2 Timote 1:1 — “Pool, nulaado Yeesu Almasiihu bee yidde Allah, bana fodoore ngeendam nder Almasiihu Yeesu.”

2 Timote 1:9 — “O hisni en, o noddi en bee noddaango ceniingo, naa ngam kuude men, ammaa ngam anniya maako e neema maako o hokki en nder Almasiihu Yeesu diga abada.”

2 Timote 2:10 — “Ngam maajum mi munyata kuuje fuu ngam subaabe, ngam be keba kisndam nder Almasiihu Yeesu, bee teddungal haa abada.”

1 Yuhanna 3:5 — “Odon nganndi o feeñii ngam ittude bakkatuuji, bakkaat alaa e makko.”

1 Yuhanna 5:11 — “Seede mum woni, Alla hokkii en nguurndam haa abada, nguurndam dam woni ko e Biyiiko.”

Roma'en 6:3-6— *“Walla on anndaa enen fuu, en lootaama nder Almasiihu, lootaama nder maayde maako, ngam maajum en don wirna bee maako nder maayde, ngam bana Almasiihu ummitinaama nder maayde bee teddungal Baaba maako, non boo en boo en njaha nder ngeedam kesum.*

Konngol “e nder Almasiihu” ina maantini no feewi! So en naatii e Almasiihu, ndeen en tawaama “e nder Almasiihu” e “e nder Almasiihu” barkeegi ruuhu fof ina ndokkee en(Efesu'en 1:3, “Barke Allah, Baaba Joomiraawo men Yeesu Almasiihu, barkidini en bee barkaaji Ruuhu fuu haa asama nder Almasiihu.”)

Galaatiya'en 3:26, 27— *“Ngam on fuu on bibbe Allah ngam nuddinki Yeesu Almasiihu. On fuu on lootaama nder Almasiihu, on borni Almasiihu.”*

Kono hol ko wadi lootgol (keewngol)? No foti lootgol woni?**Ko gooto tan woni.**

Efesu'en 4:4-6 — “Banndu wooturu woodi, Ruuhu woore woodi, bana noddango on woodi nder tammunde woore, Joomiraawo woore, goondinki gootel, lootagol gootel, Allah gooto, Baaba yimbe fuu, mo woni dow yimbe fuu, mo woni nder moodon fuu.”

Naamnal ngal naamnaama: “So tawii ko lootgol gootol tan, hol ko wadi winndiyanke Ibraaniyankeejo oo ina haala “lootgol?”

Woodi lootgol keewngol limtaangol nder deftere nde, ammaa to en limti lootgol ngol tan woni maandeeji e ngol wakkati, heddii tan lootgol ngol huudaama ngol heddii hande ngol waddata neddo nder Almasiihu. Ko buubnude ndiyam e innde lisaa-al-Masiihu ngam yaafuya bakkatuuji aroobe e lisaa, tuubbe bakkatuuji mum en e hoolaade maayde makko (sadaka yiyam) dow leggal bardugal ngam ittude bakkatuuji mum en.

1. Lootgol Yuhanna

Marku 1:4 — “Yaayaa lootoowo feeñi nder ladde, don waaja lootugo tuubugo ngam yaafuye hakkeegi.”

Kuude Nelaabe 18:25 — “Oo gorko (Apolos) jannginaama laawol Joomiraawo, o don mari semmbe, o don wolwana, o don janngina ko laarani Yeesu bee goongaaku, ammaa o anndi lootugo Yuhanna tan.”

Kuude Nelaabe 19:4 — “Pool wi'i: “Yaayaa looti bee lootugo tuubugo, o wi'i yimbe be nuddina mo warata baawo maako, kanjum woni Yeesu.”

Lootgol Yuhanna ngol ko wakkati sedfa, ngol natti wadugo baawo Almasiihu hokki yonki maako dow leggal bardugal.

2. Lootgol e nder yiite

Matiyo 3:7-12 — “Ko o yi'i Farisa'en e Sadduki'en duudbe don wara ngam lootugo, o wi'i be: ‘Onon bibbe mboodi, mo jeertini on ngam doggugo tikkere Allah nde'e? mbaawi e deen kaaye ngam umminde bibbe Ibrahiima.Kadi lekki kii ina tayaa, ina werlee e yiite, kono miin, mido loota on e ndiyam ngam tuubde, kono O

garoowo caggal am oo, mi meedaa fiyde on bee Ruuhu Ceniido e yiite, o don labbina alkamaari maako haa nder suudu maako, ammaa o don yakka bingel ngel bee yite de don yakka.”

Lootgol e nder yiite ko maande ñaawoore Alla e dow be tuubnaaki.

3. Batte e nder Muusaa

1 Korintiyankoobe 10:1-2 — “Bandiraabe, mi yidaa on ngannda, maamiraabe men fof ngonnoo ko e les ruulde, be njalti maayo, kambe fof be lootaama e Muusaa e nder ruulde e nder maayo.”

Nde Isra'iila'en ummi Misra, ta'i maayo wodeewo, ndiyam taari be – duule dow mabbe e maayo wodeewo taarii be. Dum ko kuutoragol maande konngol “lootgol” e nder defte keewde, wonaa tan ede taartoo ndiyam (hay so tawii ko e leydi njoorndi). Ko goonga ko sifaa annabaagal e humpito men. No 6e rimdiniraa maccungaagu ma66e, 6e ngari e jokkondiral e Muusaa hono hooreejo ma66e, ko noon kadi enen, e nder lootgol, 6e beydaa e maccungaagu bakkaat, en ngartii e jokkondiral e lisaa hono Joomiraacfo men.

4. Batte torra

Matiyo 20:20-23 — “Ndeen yumma bibbe Sebedee ari e makko, e bibbe mum, ina sujji, ina ñaagii mo, o wiya mo: “Ko njiddaa?” O wi'i mo: “Yamir 6i66e am 6ee njoocfoo e nder laamu maa, gooto e nyaamo maa, gooto e nano maa.” Kono lisaa jaabiima, wiya mo: “A anndaa ko njid-daa yarde koo? Be mbiya mo : “Min mbaawi.” O wi'i be: “Njaran kaaye am, ammaa joodaago nyaamo am e nano am, dum hokkata dum, ammaa dum ngam be Baaba am feewni dum.”

Matta 26:39 — Yeesu don tori "Baaba am, to dum waawan, yo kaaye dee njaltu e am, ammaa naa no mi yidiri, ammaa bana no mi yidiri." E nder Yuhanna 18:11 "kaas mo Baaba hokki mi oo, mbele mi yarataa dum?"

Marku 10:38-39 Ammaa Yeesu wi'i be: "On anndaa ko don yama on. Mbele on mbaawan yarde kaake de njaratmi dee, naa mbaawen looteede e lootgol ngol looteteemi ngol?" Be mbiya mo: "Min mbaawi." Yeesu wi'i be: "Koppi di njaratmi dii, on njarat, on looteede e lootgol ngol mi looteede ngol."

Luke 12:50 "Kono mido jogii lootgol, mido wondi e mette haa dum timma!

"Koppi" e "lootgol" ngol lisaa haali e nder binnandee dow dee wonnoo ko laabi maandeeji ngam haalde ko fayti e gede kulbiniide de o fotnoo dañde ko booyaani nde o sakkiti hoore makko ngam wonde sadak bakkaat men. Ko demngal maande.

5. Lootgol e (in-ASV) Ruuhu Ceniido

E nder Matiyo 3:11, Yuhanna ina haala lisaa: “O lootata on e Ruuhu Ceniido.”

E nder Kuude Nelaabe 1:5, Yeesu wi'i be “Ngam Yahaaya looti bee ndiyam, ammaa on loote bee Ruuhu Ceniido balde sedfa baawo.”

Lotugo nder Ruuhu Ceniido woni ko Yeesu wadi bee Ruuhu nyande juulde Pentekosta.

Yuhanna 15:26 — “Kono to Balloowo mo mi neldata haa mon diga Baaba, kanko woni Ruuhu goongaajo, iwdo diga Baaba, o seedantaa kam.”

Kuude Nelaabe 2:17 Ñalnde Pentekosta, lisaa ruttini Ruuhu dow “bibbe fuu.” “Nder balde cakkitiide, Allah wi'i 'Mi wurtinan Ruuhu am dow yimbe fuu, bibbe mon worbe e rewbe don annabina, sukaabe mon nji'an gite,

mawbe mon nji'an koydi.'" Lotugo nder Ruuhu Ceniido laati kuugal taariha nde woore tan. Batte mum ina njokki e kono Ruuhu oo ina ruttii e dow neddaagal fof.

6. Lootgol nder Almasiihu

Marku 16:16 — "Goondindo, lootaama, hisnete, ammaa goondindo, ñaawetee."

Galaatiya'en 3:27 — "Ngam on fuu on lootaama nder Almasiihu, on borni Almasiihu."

Roma'en 6:3 — "Walla on andaa enen fuu, en lootaama nder Almasiihu, lootaama nder maayde maako?"

Ragare:

E nder Efesu, Pol yewti dow nafuuda duuddum nder laataago "E nder Almasiihu", kono teeni noon e nafoore rimdinde e yiyam makko. Ndeen e nder simoore nayabere, o hollitii "Joomiraawo gooto, goondinal gootal e lootgol gootel." So tawii noon e nder lootgol jeegom ngol o haali dow ngol, hol ngol o innirta "lootgol gootol" ? Ko lootgol gootol tigi-rigi ngol wadetee haa hannde, ngol heewi wiyeede ko lootgol Kerecee'en, ngol woni lootgol e nder ndiyam e innde lisaa ngam yaafuya bakkatuuji. Ko kanko wadata goondinbe, hoolaare e dooftotoodo e nder banndu makko wooturu, so tawii ko yahuud en walla be ngonaa yahuud en. Ko lootgol e nder Almasiihu.

Ko fayti e heddiibe bee:

Lootgol Yuhanna ngol ko taariha, kadi ko wakkiyel kadi ngol joofi ko e maayde, e wirneede e ummital Iisaa.

Lootgol yiite ko konngol maantinngol huutorteengol ngam siftinde jukkungo Alla.

Lootgol Muusaa ko maande yahdu Isra'iila nder ndiyam e sifaa annabaaku dow ko laarani ekklessiya Allah.

Lootgol torra ko konngol maantinngol huutorteengol ngam siftinde torra e torraaji Iisaa e nulaabe mum.

Lootgol e Ruuhu Ceniido ko taariha gootol, ngol Ruuhu oo yaltini e dow neddaagal fof e ñalawma Pentekosta.

Janngirde fenaande ina keewi ko fayti e lootgol e nder aduna Diineeji. Bana sappinol:

1. "Lootgol ina waawi firtude buubnude e nokku buubnude ».
2. "Yimbe be ngoongcinaani Iisaa ina mbaawi looteede" (yeru sukaaabe).
3. "A fotaani looteede ngam hisde."

Golle walla demde garooje dee ina mbaawi hollirde won e majjere burnde heewde e ko fayti e lootgol.

Won heen ina cikka lootgol ko huunde e yamiroore nde Alla subii ngam yeeendaade dooftaare men. Mbele Alla ina wiya yimbe yoo ngoongcin linjiila, caggal cfuum 6e beyda kaa/e 3 e nder weendu ngam hisde? Kay! Sippude kaaye alaa ko jokkondiri e leggal bardugal Almasiihu.

Won e yimbe ina njuubina lootgol. Kono hol ko wadi ada naamnoo be e nokku hee "Hol nde njiddaa yubbinde kisnugol maa?"

Won e yimbe ina loota 6e tuubnaaki, tuubnaaki, 6amtaaki lisaa e Joomiraacfo no gollal banndu burngal lootde walla lootde wafata hisnude.

Won heen ina kaala no be lootiri "e nder ekkol _____". Lootgol gootol ngol woni "nder Almasiihu," naa nder goddum ekklessiya malla hukuumaaji. Goonga, nde en lootaama (e nder deftere) Alla beydi en e banndu Almasiihu ko woni eklesiya mum kono e nder lootagol, ko en "wirnaama e Almasiihu e lootgol mum e nder maayde mum" (yeeew Roomnaabe 6).

Won heen ina njanngina janđe ko seerti e lootgol deftere. Be ndarni (ko goonga, mido sikki) wonde sukaabe, woni sukaabe tokosbe, ko seertube e Marku 16:16 “Goongdindo, lootaado, hisnat” Naamnal ngal noon, ko “Mbele Alla ina wada seertude e yimbe be nganndaa ko buri dum walla be mbaawa looteede e balli mum en?” Mido jogii miijo am e duum kono Binndi dii ina deyfi e ko seerti e duum kadi eden mbaawi burde hakkilantaagal jannginde ko Binndi dii mbiyata e accude ko seerti e Alla men Nuundo e Yurmeende. Sikke alaa, o wadan ko moyfi e kala neddo.

Naamne

1. Hol e deedoo konngudi ko fayti e lootgol (immersion) tuugiido e hoolaare e dooftaare ko goonga?
  - a. ___ Lootgol Hisnata kono wonaa tan
  - b. ___ Batte ko ngam yaafuya bakkatuuji
  - c. ___ Lootgol ina loota bakkaat
  - d. ___ Lootgol ko eeraango feewde e Alla ngam labbinde
  - e. ___ Lootgol ina wada kisnaabe e nder eklesiya Almasiihu
  - f. ___ E nder lootgol neddo ina boornii Almasiihu
  - g. ___ Gooto ina wirnaa e maayde Almasiihu e nder lootgol
  - h. ___ Neddo hebata Ruuhu Ceniido ngam lootugo
  - i. ___ Ko limtaa dow koo fof

2. Lootgol Yuhanna ko
  - a. ___ Ngam yaafuye bakkatuuji
  - b. ___ Tuubu ngam yaafuye hakkeeki

3. Ngam wonde Kerecee'en ina haani looteede e yiite.
T. F.

4. Lootgol Muusaa ngol wonnoo ko ngam yaafude Bibbe Israaiilaen bakkatuuji mum en.
T. ___ F. ___

5. Lootgol/ e/ nder Ruuhu Ceniido wadi
  - a. ___ nde Iisaa lootaa e juude Yuhanna
  - b. ___ nyande Pentekosta nde Yeesu rufi Ruuhu maako dow worbe fof

6. Gooto woni Almasiihu ko adii lootgol ngam non lootgol wonaa ngam ittude bakkaat walla wadde e banndu Almasiihu kono ko wadde mo e nder fedde eklesiya.
T. ___ F. ___

4. WADDE JUUDE

E nder Binndi, en njanngii wonde yimbe ina mbaada juude:

A. Ngam barkidinde Bibbe

Matiyo 19:15 “O fawi juude makko e dow mabbe, o dilli toon.”

Marku 10:16 “O yetti be e juude makko, o fawi juude makko e dow mabbe, o barkini be.”

B. Ngam Sellinde

Marku 5:23 “O ñaagii mo no feewi, o wi'i: “Biddo am debbo ina lelni, ina jogori maayde, ngaree, fawa juude maa e dow makko, mbele o sella, o wuura.”

Marku 6:5 “Jooni noon, o waawaano wadde toon golle maantiniide, so wonaa o wadti juude makko e ñawbe seeda, o sellini [be].”

Marku 16:18 “Be yetta mboodi; so be njarii huunde maaynde, dum bonnataa be hay dara; Be njowan juude mabbe dow nyawbe, be cella.”

Luuka 4:40 Nde naange muti, kala jogiido ñawdo e ñawuuji ceertudi ngaddi dum e makko; O fawi juude makko e dow gooto e mabbe fof, o sellini be.”

Luuka 13:13 “O fawi juude makko e dow makko, doon e doon o dartii, o teddini Alla.”

Kuude Nelaabe 28:8 “Baaba Publiyus ina lelni, ina wondi e nguleeki e buubri, Pool naati e makko, du'i, o fawi juude makko e dow makko, o sellini mo.”

Dokkal sellinde ko juuti. Dum firtaani Alla jaabaaki duwaawu walla Alla sellintaa. Ko tan won e yimbe ngalaa ndee dokkal hono no lisaa, nulaabe mum e won e yimbe wocf6e njoginoo.

Nulaabe e wodbe ina njoginoo ngaal dokkal. Ina seerti hakkunde duwaade ñawdo e ñaagaade Alla nde sellinta dum e hebde doole kaawniide ngam meemde neddo e sellinde dum e oon sahaa, kaawisaaji e ñawu mum, haa arti noon e wumre, buubri, muus walla maayde. Mido anndi won e yimbe ina mbiya ina njogii ndee dokkal kono so mido jogii ndeen dokkal mido yaha to opitaal sukaabe Vanderbilt, mido nelda kala e beedoo ñawbe kanseer tokosbe balde, galle mum en ina celli. Been wiyooobe ina njogii dokkal ngal mbadaani dum. Ngam dume? Sabu be mbaawaa! Hol ko wadi be etotaako wadde dum? Sabu be nganndi duum waawaa wadde. So tawiino mido jogii dokkal sellinde, Mike Bratcher yahrataa galle hannde e oto. O yahata ko hop, o skip o diwa galle!

C. Hokkude Malla Hokkude Dokke Kaawisaaji Ruuhu Ceniido

Kuude Nelaabe 19:6 “Nde Pool fawi juude dow mabbe, Ruuhu Ceniido wari dow mabbe, be don wolwa demde, be don annaba.”

Roma'en 1:11 “Mido yidi yi'ugo on ngam mi hokka on dokkal Ruuhu, ngam on cemmbidina.”

Kuude Nelaabe 8:5-19 Filip jippii wuro Samariya, o waajii be Almasiihu. Yimbe fuu don nana ko Filip wolwata bee bernde woore, be don nana, be don laara kaayefiiji di o wadata. Ginnaaji bondi ina ngulla e yimbe heewbe, ina ngulla e daande mawnde. Heewbe e njogdi e njogdi fof celli. Seyo mawngo wadi nder berniwol ngaal. Kono won gorko gooto ina wiyee Simon, ko adii duum ina wada maandeeji e nder wuro hee, ina haawnii yimbe Samariya, ina wiya wonde ko o neddo mawdo, mo be fof ina kedoo mo, gila e tokooso haa e mawdo, ina mbiya: “Oo gorko ko baawde Alla mawde.” Be kedii mo, sabu o haawnii be e maandeeji makko gila ko booyi. Ammaa nde be nuddini Filip, nde o don waaja haala Laamu Allah e innde Yeesu Almasiihu, worbe e rewbe fuu lootaama. Ndeen Simon e hoore mum goondini. Nde o lootaama, o jokki e Filip, o haayti nde o yi'i kaayefiiji e maandeeji di o wadata dii. Nde nulaabe wonnoobe to Urusaliima nani Samariya jabii konngol Alla, be neli to mabbe Piyeer e Yuhanna, be ngari, be ñaagii be ngam be keba Ruuhu Ceniido. Sabu haa jooni O fadaani e dow hay gooto e mabbe. Be lootaama tan e innde Joomiraawo lisaa. Nden be mbawi juude dow mabbe, be kebi Ruuhu Ceniido. Nde Simon yi'i Ruuhu Ceniido hokkaama bee juude nulaabe, o hokki be ceede, o wi'i: “Hokke am baawde de'e, ngam kala mo mi jo'ini juude dow maako, heba Ruuhu Ceniido.”

Ko laabi tan, dokke kaawniide Ruuhu de Filip joginoo dee wonaa hodorde nde o rokkaa ndee. Simon yi'i kaayefiiji e maandeeji din. Simon yiyiko e Ielnugol juude nulaabe bee, Ruuhu Ceniido hokkaama.

Kuude Nelaabe 19:6 *"Nde Pool jo'ini juude dow mabbe, Ruuhu Ceniido wari dow mabbe, be don wolwa demde feere, be don annaba."*

D. Yamirde (toddaade walla seerndude) Ngam Minister.

Dum ina jokkondiri e yubbo ekkol.

Kuude Nelaabe 6:3 *"Ngam maajum, banndiraabe, cubodee hakkunde mon worbe jeedido, be innde mum en woodi, be keewi Ruuhu Ceniido e hakkiilo, be min mbaawa toddaade kuugal ngal."*

Kuude Nelaabe 6:6 *"be ndarni be yeeso nulaabe, be nduwi be, be mbaadi juude mabbe dow mabbe."*

Kuugal 13:2 *"Seerndu am Barnabas e Sawulu ngam kuugal ngal noddumi be. Ndeen be koorii, be nduwii, be mbaadi juude mabbe e dow mabbe, be njaltini be."*

1 Timote 4:14 *"Taa yejjitu dokkal gonngal nder ma, ngal hokkaama bee annabaaku, nde ardiibe diina fawi juude ma dow maada."*

1 Timote 5:22 *"Woto njaawno fawde juude e dow hay gooto, woto ndewtu e bakkatuuji wodbe."*

2 Timote 1:6 *"Ciftor buubnude dokkal ngal Alla rokki ma ngal, nde mbaftu-mi juude am e dow maa."*

YOGA TESKITAABE:

1. Iisaa, hoore banndu, ina yuɓɓina yimbe mum, worbe e rewbe Kerecee'en, eklesiya, mbele en mbaawa golloraade no haanirta nii. O yuɓɓinta banndu nduu ko rokkude kala tergal dokkal (dokkal) (hokkude ministeeruuji walla golle).
2. Ekklessiya mo Almasiihu yuɓɓini bee Ruuhu bana dokke Ruuhu, buri mawbe, diinaaji e waajotoobe. Kala tergal ina foti wonde tergal gollorngal e nder nguurndam.
3. Ekklessiya fuu, bee Almasiihu, don hokka hoore maako mawnugo nder nuddinki e yidde bee nastugo kala tergal maako fuu.
4. En fuu en mbacfataa ko nanndi e golle 6ernde Almasiihu guurnde accude no wonnoo kono en fuu en njogii ko mbacfata.
5. Nder ekklessiya en don nder ko'e men. Enen fof eden poti wadde gedde de Alla rokki en ngam mahde banndu Almasiihu. Dum firti ko 100% e men. Hay gooto ronkaaka. Ko wonaa duubi maa, jinnaabe maa, tolno mawngu maa, ganndal maa, janɗe maa, doole maa - Alla ina yidi en fof mbaften heen hakkille no feewi e golle eklesiya - gooto e men kala.
6. Matiyo 25:14-30 (yeru kaalis). Ndee doo tinndol ina haala ko fayti e darnde gooto e mabbe fof, tawa ko e golle heddiibe bee. Gooto fof ñaawetee ko e golle mum. Kono e nder eklesiya, banndu Almasiihu, so tergal gootal wadaani golle mum, wonaa tan bonnata hoore mum, kono banndu nduu fof. So gite njiyaani, banndu nduu fof woni ko e niɓbere. So koyde njahraani, balndu nduu fof woppata ko yahde. Hay so a hebii ministeer gooto tan ada foti wadde dum. Tergal fof, kebngal gootal, dido, walla joy, ina foti huutoraade ko hebi koo ngam moyyere banndu nduu.
7. En potaani jabde woodgol njuɓɓudi ndi neddo toppitii fof. So juude ngollotaako kono daminii gite ina ngolloo... so koyde njahdaani kono daminii gite ina njaha... so noppi nanaani kono daminii gite nana... so hunduko ñaamaani kono daminii gite ina ñaama... so hinere urtaani kono daminii gite ina nguurna. Duum wonata ko monster!

8. Heen sahaaji, eden nanndi e njubbudi almuudo katolik en walla njubbudi pastoral diine Protestan en. Wobbe sedda don tokka kuude ekklessiya fuu. En kaani accude Almasiihu golla e feeñnina golle men gooto gooto. Ko woni banndu Almasiihu, golle njakkaani. Kala Kerecee'en ko almaami. So Alla wadii teddungal banndiraawo e dow koyde maa kadi so ada waawi, ndeen ada ñaagoo ada yetta ngam wallude.

9. Nder ekklessiya, wakkati feere, bee jogi jowi "talande" ina njogii teddeendi keewal terde e gooto "talannde". Dum ko teddeendi mawndi ndi foti nawde. Diirgol eklesiya wonaa huunde fawii tan ko e golle won heen, kono ko naamnal e men jogaade mbaawka wafde gooto fof e gooto "talannde" huutoraade dokke makko. Cadeele mawde e nder ekkol hannde ko wonde gooto "talannde" terde suuda mum en "talannde". So tawii fof ko gooto "talannde" terde kuutoriima mum en "talannde", alaa e sago terde keewde keewde talannde. Eden njogii duum ina addana terde dee kala wafde heen gedde mum en.

10. Efesu'en 4:16 wi'i "banndu fuu, don hawta, don hawta ngam wallugo yimbe fuu, don mawna, don maha hoore mum nder yidde, bana no tergal fuu wadirta kuugal maako." Dum ina janngina 100% naatgol terde dee. Hay tergal gooto waawaa yejjiteede e golle mum. Eden poti sahaa kala hirjinde koye men ngam yettude peeje ngam wafde ko be cikkata ko lisaa noddirta be, tawa kadi be ngoppataa njubbudi ndii. Yubbo ngoo ina foti wallitde e wasde hadde golle kala Kerecee'en.

11. Kerecee'en ina poti noddude banndiraabe ngam gollanaade Almasiihu fodde e dokke ma66e, e 6eydude 6amtaare ngam wafde jawdi men fof e juucfe Joomiraacfo. Kono ina moyyi sosde complexe de culture sabu won ko wadataa ko Joomiraawo rokkaani dum.

12. Ada jeyaa e terde banndu keewde. So ada golla, ada golla, ada waajoo, ada yillooyoo, ada janngina, ada waajoo, ada wasiyaa ekn banndu nduu ina golla sabu banndu nduu ina gollira tan ko e terde mum. Aan, ko a tergal banndu, ko a tergal banndu sahaa kala, sahaa fof wonaa tan nde banndu nduu woni e batu. Kuude ekklessiya woni kawtal kuude kala tergal fuu gooto. Yeru: Nde worbe ina toppitii rewbe mum en... Nde rewbe ina toppitii galle... Nde jibnaabe ina njibina sukaabe mum en e laawol Joomiraawo... Nde maccube ina ndartoo ngam wallude neddo mo alaa ko woni e mum ... Nde mawbe ina njubbina retreat... Nde ardiibe ina njubbina retreat... Nde yimbe goondinbe ina njuula ngam majjube e sivangelist ina... Nde... njilluuji e nder opitaaluuji... Nde wasiyaaaji ina mballa dewgal... Nde winndoobe ina mbinnda defte edifooje..... banndu ina golla! Kala banndiraabe e kala banndiraabe ina njogii ministeer. Eden poti wallude be anndude ko dum woni kadi e wallitde be ngam wafde golle moyye e nder golle mabbe.

Miijo tan ko kala ko waawi wafde e ndee ekkol SO FOF WONI KO WONI! Ko dum tigi woni peeje Alla. "... *banndu nduu fof, jokkondirndu, jokkondirndu e ko kala jokkere endam rokkata, fawaade e golle badde faayiida de kala tergal wadata gedal mum, ina addana banndu nduu mawnude ngam mahde hoore mum e yidde* (Efesu'en 4:16).

SO MO FOF WONI KO WONI ... ndeen hay gooto burataa golle, ko buri dum wadata. Ko duum woni peeje Alla.

Naamne

1. Wafde juude ina woodi e kala Kerecee'en hannde ngam newnude be sellinde ñawu nguu e kala ñawu nguu.
T. F.
2. Kerecee'en ko gooto fof ina jogii hakke ngam duum ina jeyaa e golle wodbe
T. F.
3. Won e Kerecee'en buri wodbe waawde wafde golle godde
T. F.
4. Banndu Eklesiya, Kerecee'en, ina jogii
  - a. ___ Golle goote tan e kala tergal ina foti wafde

- b. ___ Golle keewde ceertude nanndude e banndu neddo de fof ina poti gollondirde ngam wonde banndu cellundu.
- c. ___ golle keewde de won heen furi wodbe teertude, ko dum wadi Kerecee'en ina poti tiidnaade wafde golle teertude dee.
5. Kala Kerecee'en ina njogii golle walla golle de Alla daminii e mabbe.
T. ___ F. ___

5. UMMITAL MAAYBE

Hol ko woni sahaa mo burdaa yidde e hitaande ndee?

"Ndunngu ko sahaa beldo e nder hitaande. Ngam yimbe heewbe ina cikka ndunngu ko sahaa burdo welde, welde, e barkineede e nder hitaande. Duubi buubdi, nguleeki les, henndu buubndu, e hay sahaa e sahaa fof neesuuji e ice fof ina njahra. Maayde ledde, barrenness gardens replashers away to, the nguleeki welki, e naange jalboore lewru marse, lewru abriil, 6uu6ol 6uu6ol ngol arii tawo jardeeki puddotoo ko hollirde maale nguurndam kesam nde ledde dee ummotoo e leydi Duujal firti ko jibineede Duujal ina wayi no ina addana tagoore ndee fof jibineede."

Duujal ina addana en miijaade gede ruuhuyankooje: Ñalngu ummital mawngal garowo.

Won gede de nganndu-mi e won gede de njid-mi haalde ko fayti e ummital:

A. Ko WHO woni ko weebi?

Kala mo maayi

Yuhanna 5:28-29

Kuude Nelaabe 24:15

1 Korintiyankooobe 15:21-22

B. Dume?

Arde e nguurndam ko maayi – balli men

Ko ummotoo ko ko maayi – balli men

Roma'en 8:23 "Enen kadi, enen jogiibe bibbe Ruuhu aranndeeji, en don yama nder ko'e men, en don dabbita bibbe men, rimdinki balli men."

C. Ndey?

Ko dum naamnal burngal hoybude e naamnal fof. E ñalawma cakkitiido Yuhanna 6:39-40, 44, 54

Balde noye ngoni caggal nyalawma cakkitiido oo? Hay gooto, ko famdi fof ina tuugnii e nguurndam e dow leydi no nganndir-den dum nii.

Dumdoo ina luurdi e « ko adii ujunnaaje ujunnaaje » (ko adii ujunnaaje ujunnaaje » (ko dum ummorii ko e kitaale 1830 e John Nelson Darby).

D. Noy?

Hol no balli men ummitiidi dñi mbaadata?

Maa ngona balli men balli, kono teddungal wayliima, ceertudi! - 1 Korintiyankooobe 15:35-55

Balli men balli...

1) Aawaado e mbonki, maa ummo e mbonki!– aaye 42

2) Aawnaama e teddungal, maa ummo e teddeendi! –v43a

3) Aawnaa e lo're, maa ummo e doole !– aaye 43b

4) Aawnaama no balli tagooji, maa ummo no balli ruuhu!e 44-49

Hay wuurbe e gartol Almasiihu maa keb ndee "mbayliigu", do ko bonnata e ko maayata "boornata" ko bonnataa e ko maayataa – 1 Korintiyankooobe 15:50-55.

E. Koni?

Wuurde e maayde biyoloji - e nder ngonka ka alaa banndu - wonaa ngonka men cakkitiika. Ngonka men cakkitiika ko maayde (maayde) ko wadata so Iisaa wartii.

Hay so en nganndii caggal maayde Kerecee'en njoocfiima no feewi e koycfe Iisaa o wonata ko tagoore nde alaa 6ernde, so tawii o alaa 6anndu. Maayde ko goonga haa jooni e makko. Ko nde Iisaa warti, momti maayde haa timma tan, oon neefcfo soodaama haa timma. Goongdinal Kerecee'en ina rokka ko furi "nguurndam caggal maayde" (diineeji keewdi ina kaala heen); ina hokka 6amtaare timmunde e neefcfo e cfuum ina jeyaa e ko 6uri 6amtaade 6anndu, ruuhu e ruuhu (1 Tesalonik'en 5:23). "Yoo ruuhu mon, yonki mon fuu, bee banndu mon fuu, laati aybe, wakkati gartol Joomiraawo men Yeesu Almasiihu."

En potaani sikkude wonde nguurndam caggal maayde ko ngonka "cakkitiika" - wonaa noon! Neddanke ko tagooje balliije, ina njahra e njiimaandi maayde e ummital ina ngarta e gonndigal balliwal.

Alla meedaa anniyaade bibbe mum ina ngoppa wonde tagooje de ngalaa balli! Dum firtata ko maayde ina laamii! Halkere maayde ko ummital teddungal. 1 Korintiyankooobe 6:13-14 "banndu ko ngam Joomiraawo, Joomiraawo ngam banndu. "Alla ummini Joomiraawo, umminan en boo bee bawde maako." Alla alaa anniya ustude banndu nduu;

JAABAWOL MEN FOF e janje ummital:

- a. En njidii no feewi boornaade balli men kammu.

2Korintiyankooobe5:1-5 "Ngam en anndi to suudu men lesdi, ndu laynde, halki, en keban suudu [banndu] ndu Allah hokki en, suudu ndu juude wadaaka, ndu duumotoo haa asama. Ngam nder dum min don yama, min don ngidi bornaago joodorde amin diga asama."

- b. Ko dum wadi, eden poti wadtude dum faandaare men weltinde Alla.

2Korintiyankooobe5:6-11 "Ndeen noon eden njogii hoolaare sahaa kala, eden nganndi nde ngonden e galle men e banndu nduu, en ngonaa e Joomiraawo. Ngam en njahata bee goondinki, naa bee gite. En ngoongdinii, eey, en mbeltiima no feewi e woppude banndu nduu, e wonde e Joomiraawo. Ko cfuum wacfi ezen njogii faandaare men, so en ngoni e woodde walla en ngalaa, ko welde mo no feewi. Ngam en fuu en don mari haaje wallugo yeeso joodorde kiitaji Almasiihu, ngam koo moye fuu heba ko o wadi nder banndu maako, ko woodi koo ko boni."

- c. En njidii e muñal rimdinde balli men, hay so tawii en njiyataa di jooni.

Roma'en 8:23-25 "... enen e koye men eden mbeltoo e nder koye men, eden njidi yettude balli men, sabu en kiswaama e ndee doo yaakaare, kono yaakaare nde yi'aaka ndee wonaa yaakaare, sabu hol ko wadi neddo ina daminii ko yi'ata koo haa jooni? Ammaa so en njidii ko en njiyataa, en daminiima dum haa abada."

- d. Maa en labbin koye men

1 Yuhanna 3:2-3 "Yidbe, jooni en ngoni bibbe Alla, kono ko ngonden koo feeñinaani tawo, kono eden nganndi so o feeñii, en ngonat no makko nii, sabu en nji'at mo no o woniri nii. Kala jogiido ndee yaakaare e makko, ina labbina hoore mum no o laabiri nii."

Mbele adfa jogii ndee yaakaare?

Mbele adfa heewi yidde labbinde hoore maa?

Naamne

1. Hol been Alla ummotoo?

- a. ___ Goongdindo yontaaji kala
  - b. ___ Kerecee'en
  - c. ___ Neddanke fof gila daddugol jamaanu haa mutal jamaanu
2. Hol ko Alla umminta?
- a. ___ Ruuhu neddo
  - b. ___ Balli neddo e leydi
  - c. ___ Daabaaji jogiidi foftere nguurndam fof
3. Deftere nde hollitii nyalaade nde ummital e gartol Almasiihu didabol wadata.
T. F.
4. Banndu leydi ndii so ina wuuri walla ina maayi maa wayle, waylee, wonta banndu ndu maayataa walla ndu halkataa fawaade e ko be mbadti goonjinbe e yiyyam Almasiihu walla ko be murtube e bonbe.
T. F.
5. So neddo maayii fof ko no tagooje guurde dee fof nii nde tawnoo ummital maayde walla nguurndam caggal maayde alaa
T. F.

6. NYAAWOORE DUUMAARE

Ko meedaa yidde e jimfi "Won ñalngu mawngu ina ara" ko aaye cakkitiido oo.

Ina haani yimeede e sunaare. Konngudi dii ko goonga kono ina metti no feewi.

So en mbaajii linjiila en mbaajii "Kabaruuji beldi" kadi ñaawoore duumiinde wonaa kabaaru beldo. Ko kabaaru bondo. Kono ko goonga.

Mi yidaa haalande yimbe ñaawoore duumiinde.

Safroobe njidaa wiye yimbe ina njogii kanseer mo alaa do haadi, mo safraaka.

Janninoobe moyyube njidaa wiye almubbe mum en be njabaani jarribo.

Gollotoobe njidaa wiye gollotoobe mum en wonde usine oo ina uddita, maa be njaltu e golle.

Mi weltaaki noddude jibnaabe Kevin Harris ummoriibe Beresiil ngam humpitaade bidde mabbe maayi e aksidaa buubdo.

Heen sahaaji mido yidi ñaawoore duumiinde alaa. Miijo maggo ngoo tigi ina muusi, ina hulbinii. Feelings mi hebi wiye neddo ñaawaado nguurndam w/o parole. Duubi dii fof e anndude be kebataa hay huunde e weltaare nguurndam – ndimaagu, besngu, wellitaare. Yeru ko juuldo gondo e kasoo to João Pessoa, Beresiil - ko ñaamoowo teewu, yahoowo stir crazy, fotnoo ko yaltude, ko waawi heen wonde fof, galle to Paraguwaay, doktor Bin Laden.

Mido yidi ñaawoore alaa kono lisaa wiye ina wooda, mbele duum ina joofna duum. Hol miijo ngo wonnoo no feewi ngam sincude sariya winndereejo wiyo ko aawdaa ko ada heba? Ko Joomiraacfo wonnoo! Mbele mido sikki mido buri Joomiraawo hakkille? Mbele ada sikki O naamndiima wasiyaaji am nde O felliti ñaawoore duumiinde? Mbele

ko mi neddo burdo Alla moyyude sabu mi waawaa daranaade miijaade wonde neddo ina ñaawee e Jahannama kadi o fodaniino dum wonde dum wadat?

Alla weltaaki e ñaawde bonbe kono ko kanko wadata dum (Ezekiyel 33:7-11).

Ñalawma mettudo ina ara kadi en njimata dum e mette, no Alla wadirta nii.

RAGARE

gooto. Ñaawoore duumiinde ko goonga ko kabaaru beldo, jeyaa ko e linjiila.

Ko kaalmi koo (So en mbaajiima linjiila en mbaajiima “Kabaruuji beldi” e ñaawoore duumiinde wonaa kabaaru beldo. Ko kabaaru bondo kono ko goonga) ina haani laabtineede.

Roma'en 2:14-16 “So leyyi goddi di ngalaa sariya dii mbaadii koye mum en e koye mum en, ko kambe ngoni sariya wonande koye mabbe, sabu be kollitii golle sariya binndaade e berde mabbe, berde mabbe ina ceedtoo dum en, miijooji mabbe ina mbayloo ina tuuma dum en walla ina ndarna dum enn *nyalnde nde, bana no Linjiila am wi'i, Allah kiita sirriiji yimbe bee Almasiihu Yeesu.*”

Ko Pool haali e helmere “hono no Linjiila am” woni, ndee doo 6uu6ol tikkere Alla ina jeyaa e linjiila, kadi kala waaju linjiila gurcfo yeddude walla 6uu6nude ndee cfoo fannu 6uu6ol ina famcfi. Ko linjiila fenaande, sintetik, ustoo Alla. Hono linjiila oo ina seernda yidde Alla e senaare Alla, ina 6eyda bonanndeeji majjere. Wonaa duum woni mesaas mo yimbe njidi nande hannde.

Ñaawoore duumiinde nde jeyaa ko e kuule gadane de jande Almasiihu woni kabaaru beldo sabu lisaa, e ko seerti e laamuuji aadee en fof, “ñaawoowo aduna oo e peewal.”

Kuude Nelaabe 17:30-“*Ko cfuum wacfi nde o yejjiti jamaanu majjere, Alla ina anndina jooni yim6e wonde fof {yim6e} e kala nokku ina poti tuubde, ngonasabu O wadii ñalawma mo o ñaawata aduna oo fof e peewal, rewruude e neddo mo o subii, o hokki dum seedantaagal yimbe fof e umminde mo e maayde.*”

Kiita Almasiihu laatoto goonga.

Daartol duumotoongol leñol Alla ko kabaaru beldo, yubbo wonaa jiibru, peewal wonaa bonannde, goonga, peewal, moyyere, jam e yidde. Ko dum kabaaru beldo. Nasaraaku duumiingu woni moyyere dow bonannde, goonga dow majjere.

b. Eden poti waajaade Konngol ngol

2 Timote 4:1-4 “Micfo 6eydoo yamirde on e yeeso Alla e yeeso Almasiihu lisaa, gurcfo 6amtaade wuur6e e maay6e, e peeñgol makko e laamu makko: *prgooto fof konngol ngol; heblo e nder wakkati {e} caggal wakkati; cemmbin, cemmbin, cemmbidin, e muñal e janngingol mawngol.*”

Matiyo 12:41-42“*Yimbe Niniwe ummoto bee jama'aare nde'e haa nyalaade kiitaaji, be don yama dum ngam be tuubi bee waaju Yunus. Ko buri Yunus ina doo. {Laamiido} leydi Fombina ummoto bee yonta oo haa nyalaade kiitaaji, o kiita dum, ngam o ummi diga sera duniyaaru ngam o nana hikma Suleymaanuu. Ko buri Suleymaanuu mawnude ina doo.*”

c. Kiite Alla haa abada ko haa abada -Ibraniyankoo6e 9:27

d. Maa en keb ko njid-den - .Roma'en 2:6-10

e. Mbele ñalawma mawdo ñaawoore Alla oo wonata ko ñalawma weltaare walla ñalawma mettudo?

Dum fawii ko e maa. lisaa wadii heen gedal mum. Hol no njaabotoden?

Hay gooto waawaa dadde e Ñaawirde ndee walla ñaawoore ndee. Hoto dogdu e makko, woto eto suudde mo, kono suudde e makko. Yiylo teddungal, teddungal e maayde. Dabbu jam bee Allah bee tuubugo e nuddinki. Laawol ngol ko didi tan, yaajngol e juutngol; e dadndooji didi tan, nguurndam haa abada e maayde haa abada. Jooni woni sahaa mo haani. En njogii tan ko jolngo wooto e nguurndam (Ibraniyankoobe 9:27).

Hol ko Alla haalanta ma ñalnde ñaawoore?

Naamne

1. Alla ina yidi hay gooto halka no o weltortoo e ñaawde bonbe kono o yidi bonbe e joofnirde jamaanu e dow leydi.
T. ___ F. ___
2. E gartol Almasiihu didabol ngol e ñaawoore maa won:
gooto. ___ Kabaaru belde – nguurndam haa abada
b. ___ Kabaaru bonde – maayde haa abada
c. ___ Kabaaru belde e kabaaru bonde fof
3. Ñaawoore Alla maa won peewal no woniri goonga, yurmeende, ceniinde, peewal e yidde
T. ___ F. ___
4. Golle Gurcfe teegtude wonande wuurde welde Almasiihu ko yi'de Kabaaru makko belcfo yaafuya bakkatuuji, Linjiila, ina waajee.
T. ___ F. ___
5. Ko hodum Alla wi'ata so a dariima yeeso makko nyannde damga?
gooto. ___ Jabbaade e naatde e weltaare nguurndam haa abada e Almasiihu e goonjinbe fof
b. ___ Woppu am, naataa e maayde haa abada, wondude e Seydaane e bonbe murtube bee fof.